TID FOR HANDLING

Østfold FYLKESKOMMUNE

2014

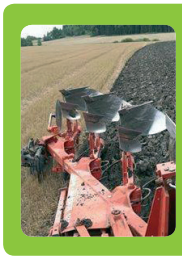

KLIMAPRIS TIL ØSTFOLD

Klima Østfold fikk pris på Zero konferansen for årets lokale klimatiltak

FOSSILFRI 2030 GRENSEREGION

Oppropet støttes av alle ordførere på begge sider av grensen.

KLIMASMART LANDBRUK

Vellykket traktorkurs på Kalnes i regi av Klima Østfold.

FOKUS PÅ ENERGI-SMARTE BYGG

Klima Østfold tilbyr alle kommuner 25 timer rådgivning rundt energi-effektivisering av bygg.

TID FOR HANDLING

Klima Østfold har nå jobbet i 3 år med tiltak for bedret klima i fylket vårt. Det er nå besluttet at Klima Østfold gyver løs på en ny 3 års periode - ut 2017.

Dette innebærer mer kontinuitet og videreføring av gode aktiviteter. Vi ønsker derfor å avrunde dette året med et kort nyhetsbrev som viser noen av våre handlinger for et bedre klima.

Dette prosjektet involverer mange ulike parter, og hver og ens innsats er avgjørende for at vi kommer videre. Vi ønsker spesielt å takke kommunenes klimakontakter for en flott innsats. De jobber daglig for at deres kommune skal komme et skritt nærmere sine klima- og energimål.

Med 2015 er vi inne i en ny 3 års periode - og vi ønsker alle et godt nytt og mer klimavennlig år!

Charlotte Forsberg & Tyra Risnes
Klima Østfold

Følg oss på facebook og web:
www.facebook.com/klimaostfold
www.klimaostfold.no

KURS I ENERGIEFFEKTIV TRAKTORKJØRING

Første kurs i energieffektiv traktorkjøring ble avholdt 31. oktober på Kalnes vgs. Her lærte ivrige østfold bønder hvordan man redusere drivstoffkostnadene. Kursholder var Åsmund Langeland fra Norsk Landbruksrådgivning.

KLIMASMART LANDBRUK

Klima Østfold og Fylkesmannen i Østfold har sammen med engasjerte representanter fra Østfold Bondelag, Landbruksrådgivningen og Kalnes vgs. etablert prosjektet "Klimasmart landbruk", med støtte fra Landbruksdirektoratet.
Prosjektets hovedmål er å legge til rette for redusert klimagassutslipp og økt lønnsomhet i norsk landbruk gjennom å øke kompetansen blandt bønder om klimasmart landbruk og energieffektivisering. Det første kurset innen energieffektiv traktorkjøring ble avholdt på Kalnes vgs. 31. oktober.

FORBRUKET REDUSERT MED 10-20%

Kursholder Åsmund Langeland gjennomgikk resultatene etter utførte øvelser. I snitt så lå reduksjonen av drivstofforbruk på mellom 10-20% på samtlige deltakere.

Flere kurs vil følge!
www.klimaostfold.no

KURS I JANUAR 2015

I januar vil vi tilby østfoldbonden kveldskurs med fokus på energieffektivisering og hvordan ulike energiløsninger kan fungere på gården.
- 14. januar på Bamsrudlåven i Mysen
- 29. januar på Kihl Gård i Råde.

FOSSILFRI GRENSEREGION 2030

Alle ordførere i Østfold stiller seg bak oppropet om et fossilfritt Østfold i 2030. Engasjementet rundt el. og biogassdrevne biler er økende og kommunene er sentrale i denne utviklingen.

Østfold er det første norske fylket som gjør dette i samarbeide med Follo i Akershus. Samarbeidet med våre svenske naboer i Fyrbodal har gitt gode resultater, og nå er fokus på å bli en verdensledende region på fossilfritt drivstoff. Fredag 16. mai gikk startskuddet hvor ordførerne i Østfold signerte en budstikke med klart opprop til sentrale myndigheter!
I august fikk samferdselsminister Kjetil Solvik-Olsen oppropet overlevert av leder i samferdsel, klima og miljøkomiteen i Østfold Olav I. Moe.
Sveriges IT- och energiminister, Anna-Karin Hatt, mottok tilsvarende opprop.

Olav I. Moe gir samferdselsminister Kjetil Solvik-Olsen oppropet fra grenseregionen.

Foto: Halvor Titlestad (SA)

KLIMAPRIS TIL ØSTFOLD

Prisen for beste lokale klimatiltak ble utdelt under Zero konferansen 12. november i et fullsatt Folketeater i Oslo. Fylkesordfører Ole Haabeth og leder av samferdsel, klima og miljøkomiteen i Østfold, Olav I. Moe, tok imot prisen på vegne av Østfold Fylkeskommune og Klima Østfold.

Etter en sterk annenplass i fjor for innfasing av 100 biogassbusser, gikk Østfold til topps i år med nok et veivisende transportprosjekt.

500 LADESTASJONER I ØSTFOLD

Med et felles opplegg for lading av elbiler i alle kommuner i fylket, har Østfold fått på plass et eksempelprosjekt med stor overføringsverdi. Skal vi nå Klimaforlikets mål om et lavutslipps-samfunn, må utslippene i transportsektoren ned i null.

Derfor trenger vi mange slike eksempler som Østfold nå har gitt oss gjennom sin helhetlige tilrettelegging for nullutslipp transport, heter det i juryens begrunnelse.

ZERO-KONFERANSEN FOR FJERDE GANG

Kåringen er i regi av Kommunesektoren (KS) og miljøstiftelsen Zero. Det er fjerde året på rad konkurransen blir arrangert.

Ordfører Erik Unaas og Eidsberg kommune tester i disse dager ut el-biler i sine hjemmetjenester.

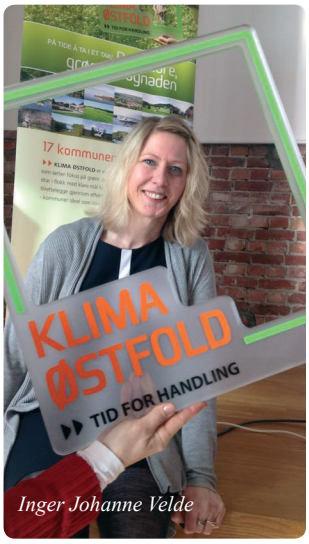
AREAL OG TRANSPORT

Klima Østfold jobber aktivt med planlegging for utbygging av ladeinfrastruktur for el-biler. Mye av denne jobben har blitt gjort gjennom Interregprosjektet Infragreen.
Det bygges nå et nettverk med ladestasjoner. Mange av kommunene jobber med å lage strategi for ladeinfrastruktur og hvor det skal settes opp nye ladestolper. Det samarbeides om å kjøpe inn ladeinfrastrukturen slik at det blir bygget opp et felles system for normal-lading i Østfold.
Eidsberg er en av kommunene som nå tester ut bruk av el-biler i bla. kommunenes hjemme-tjenester. Denne uttestingen fortsetter i 2015.

ØKOKJØRING

Effektiv og økonomisk bilkjøring er hovedfokus på våre økokjøringskurs.

Sarpsborg og Trøgstad var de første med å sende deltakere på økokjøringskurs.
Tilbakemeldingene har vært gode og resultatene likeså. Deltakerne på kurset sparte i gjennomsnitt 13,5% drivstoff på en angitt runde i løpet av kurset. Opplæringen fokuserer på kjøremønster som gir miljø- og økonomisk gevinst samt. redusert skadeomfang.
Kurstilbudet videreføres i 2015.

Inger Johanne Velde

RYGGE VISER VEI!

Rygge har allerede nådd sitt 2018 mål om 10% energireduksjon.

Rygge kommune og prosjektingeniør Inger Johanne Velde har gjennomført tiltak i alle sine bygg. Tiltakene som er i tråd med Enovas råd har gitt stor gevinst. Rygge har allerede nådd sitt 2018 mål om 10% energireduksjon.
Nå jobber kommunen videre med flere tiltak for ytterligere energisparing.

25 TIMER RÅDGIVNING TIL HVER KOMMUNE

Klima Østfold ønsker gjennom rådgivningsselskapet SWECO å tilby alle kommuner i Klima Østfold mulighet for en rådgivertjeneste i 25 timer. Rådgivningen skal først og fremst omhandle områder som energieffektivisering på bygg/bygningsmasse samt hjelp til støtteordninger fra ENOVA.

Hver enkelt kommune vil selv avgjøre hvordan og når funksjonen benyttes innenfor kontraktsperioden. Rådgiveren fra SWCO vil bli benyttet til ulikt formål mellom kommunene. For enkelte kommuner vil det være hensiktsmessig å jobbe med hele bygningsmassen samlet, for andre kommuner vil det være hensiktsmessig at rådgiveren arbeider med konkrete bygg, ett eller flere.
Hjelp til støtteordninger hos ENOVA, EOS systemer, utskifting av varmekilder er andre områder hvor rådgiveren kan bidra.
Rådgiveren skal utløse økt fremdrift eller aktivitet knyttet til den aktuelle kommunes arbeid med energieffektivisering.

25 TIMER PER KOMMUNE

Klima Østfold vil sette av 25 timer per kommune som en ramme for bruk av energirådgiveren. Totalt vil dette kunne bli 425 timer.
Kommunene kan selv øke timeantallet ved behov. Den aktuelle kommune vil da overta ansvar for leveranse og betaling for denne tilleggstiden.

RÅDGIVNINGENS RESULTAT

Rådgivning og bistand er av typen energifaglig, med utgangspunkt i byggeteknisk kompetanse.
Resultatetene skal kunne tas med i kommunenes videre prosess med utarbeidelse av analyser og gjennomføring av tiltak.

Magne Agnalt
Rådgiver i SWECO med bygningsfysikk og energibruk i bygninger som fagområde.

Sivilingeniør i Bygg- og miljøteknikk, med fordypning i bygnings- og materialteknikk fra NTNU.

Klima Østfold og våre klimakontakter:

Klima Østfold: Charlotte Forsberg
charlotf@ostfoldfk.no Tlf: 69 11 70 00 / 924 46245

Aremark: Ann Kristin Halvorsrud
ann.kristin.halvorsrud@aremark.kommune.no Tlf: 69 81 05 00 / 454 06 753

Askim: Lasse Hansen
lasse.hansen@askim.kommune.no Tlf: 69 68 10 00 / 994 70 149

Eidsberg: Dag Snorre Anderson
dag.andersson@eidsberg.kommune.no Tlf: 69 70 20 00 / 69702313

Fredrikstad: Grete Rasmussen
grra@fredrikstad.kommune.no Tlf: 69 30 56 08 / 915 21 279

Halden: Vibeke Julsrud
vibeke.Julsrud@halden.kommune.no Tlf: 69 17 45 00 / 69 17 49 06

Hobøl: Christian Gutierrez
christian.gutierrez@hobol.kommune.no Tlf: 69 92 44 00

Hvaler: Gunn Karin Karlsen
gukk@hvaler.kommune.no Tlf: 69 37 50 00 / 404 07 368

Marker: Ann Kristin Halvorsrud
ann.kristin.halvorsrud@marker.kommune.no Tlf: 69 81 05 00 / 454 06 753

Moss: Cecilie Kildahl
cecilie.kildahl@moss.kommune.no Tlf: 472 53 364

Rakkestad: Espen Jordet
espen.jordet@rakkestad.kommune.no Tlf: 69 22 55 00 / 901 51 273

Rygge: Gorm Gullberg
gorm.gullberg@rygge.kommune.no Tlf: 69 26 44 54 / 982 98 628

Rømskog: Ann Kristin Halvorsrud
postmottak@romskog.kommune.no Tlf: 69 85 91 77

Sarpsborg: Charlotte Iversen
ci@sarpsborg.com Tlf: 69 10 80 00 / 952 51 846

Skiptvet: Øyvind Thømt
oyvind.thomt@skiptvet.kommune.no Tlf: 69 80 60 00 / 417 39 687

Spydeberg: Jon Gunnar Weng
Jon.Weng@spydeberg.kommune.no Tlf: 69 68 20 00 / 415 40 279

Trøgstad: Marit Haakaas
marit.haakaas@trogstad.kommune.no Tlf: 69 82 44 65 / 913 20 640

Våler: Sven Martinsen
sven.martinsen@valer-of.kommune.no Tlf: 69 28 91 42 / 911 72 880

Fylkesmannen: Karsten Butenschøn
karsten.butenschon@fmos.no Tlf: 69 24 71 08 /480 45 996